

**Notă de fundamentare
la proiectul Hotărârii ANRE privind aprobarea Raportului privind punerea
în aplicare a măsurilor provizorii de echilibrare**

Temei juridic

În conformitate cu pct. 599 din Codul rețelilor de gaze naturale, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 420/2019 (Codul rețelilor/Cod), „*Operatorul sistemului de transport (OST) are dreptul de a solicita Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) aplicarea măsurilor provizorii de echilibrare, atunci când piața angro pe termen scurt nu dispune de un nivel suficient de lichiditate*”.

Aceste măsuri sunt menite să asigure funcționarea transparentă și nediscriminatorie a pieței gazelor naturale până la implementarea integrală a mecanismelor de echilibrare prevăzute de Cod.

Conform pct. 608 - 610 din Codul rețelilor „*Atunci când piața angro a gazelor naturale pe termen scurt are o lichiditate insuficientă sau atunci când produsele temporare și cele de localizare de care are nevoie OST nu pot fi achiziționate în mod rezonabil pe această piață, se instituie o platformă de echilibrare în scopul echilibrării OST. În cazul în care situația nu s-a schimbat fundamental după 5 ani, Agenția poate decide în privința utilizării platformei de echilibrare pentru o perioadă suplimentară de maximum 5 ani*”.

Începând cu anul 2023, la solicitarea OST, ANRE a aprobat Rapoarte privind punerea în aplicare a măsurilor provizorii de echilibrare prin *Hotărârea ANRE nr. 81/2023* și *Hotărârea ANRE nr. 216/2024*, care expiră la data de 12 decembrie 2025.

Context:

La data de 14 noiembrie 2025, prin demersul nr. 02-1197, S.R.L. „Vestmoldtransgaz” a prezentat la ANRE *Raportul cu privire la punerea în aplicare a măsurilor provizorii de echilibrare*, solicitând extinderea aplicării măsurii provizorii de echilibrare, în temeiul pct. 610 din Codul rețelilor.

Raport include o descriere a stadiului de dezvoltare și lichiditatea pieței angro a gazelor naturale pe termen scurt la momentul întocmirii Raportului (noiembrie 2025), măsurile provizorii care urmează a fi aplicate, motivele aplicării măsurilor provizorii, precum și o descriere a măsurilor care vor fi luate în scopul eliminării acestora.

Raportul relevă faptul că, la data de 1 noiembrie 2025, pe piața gazelor naturale activează 31 de titulari de licență pentru furnizare și 5 titulari de licență pentru tradingul de gaze naturale. Totuși, numai o parte dintre aceștia desfășoară activitate pe piața de gaze naturale.

Raportul evidențiază, de asemenea, că volumele tranzacționate la Punctul Virtual de Tranzacționare (PVT) sunt încă modeste în raport cu nevoile unei piețe funcționale de echilibrare. În perioada octombrie 2024 - septembrie 2025, cantitatea totală tranzacționată în PVT a constituit în jur de 9,16 TWh, iar pe platforma operată de S.R.L. „Bursa Română de Mărfuri Est” s-au tranzacționat preponderent produse pe termen mediu și lung, cu utilizare redusă a produselor standardizate pe termen scurt. Pe platforma de tranzacționare a gazelor naturale, operată de SRL „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est” sunt înregistrați 32 de utilizatori. Volumul total tranzacționat pe platforma de tranzacționare până la data de 30.10.2025 a fost de 538 304 MWh (0,53 TWh). Toate tranzacțiile au fost realizate pe piața produselor pe termen mediu și lung, pe piața retail.

În paralel, piața a parcurs un proces de reorganizare important, ca urmare a retragerii licenței S.A. „Moldovagaz” și a desemnării S.A. „Energocon” în calitate de furnizor cu obligație de serviciu public începând cu 1 septembrie 2025, ceea ce menține, pentru moment, un grad semnificativ de concentrare pe acest segment. În perioada 2024-2025, piața a rămas puternic concentrată, *indicii Herfindahl-Hirschman pentru anii 2023 și 2024 situându-se la valori de peste 8 638, respectiv 9 546*, ceea ce indică o concentrare extrem de ridicată a cotei de piață la un număr restrâns de furnizori.

În opinia OST, toate aceste elemente (concentrarea ridicată, numărul relativ redus de participanți activi pe termen scurt, volumele limitate tranzacționate în PVT și utilizarea încă insuficientă a produselor spot, confirmă existența unei lichidități scăzute pe piața angro) justifică continuarea aplicării măsurilor provizorii de echilibrare.

Raportul prevede utilizarea unei platforme de echilibrare, prin care participanții pot tranzacționa direct cantitățile de gaze aferente dezechilibrelor zilnice. Funcționarea acesteia este anonimă și bazată pe reguli clare, unde fiecare parte responsabilă de echilibrare (PRE) poate plasa oferte de vânzare sau cumpărare doar în limita dezechilibrului comunicat de OST. Sistemul validează automat ofertele și stabilește un *preț de închidere al pieței* prin corelarea cererii și ofertei.

Referitor la aplicarea unei toleranțe zilnice, precizăm că OST a stabilit un trend de reducere a nivelului toleranței de la 8% în 2026 la 1% în 2030, până la excluderea acesteia.

Raportul prevede modalitatea de calcularea a plății pentru dezechilibru de către OST. Plata pentru dezechilibru se bazează pe cantitatea finală de dezechilibru și prețul de referință și/sau marginal determinat conform punctului 4.4 din Raport.

Cantitatea finală de dezechilibru se determină ca *diferența dintre cantitatea de gaze naturale alocată de PRE în punctele de intrare $\pm$ (cantitatea tranzacționată de PRE pe platforma de echilibrare) și cantitatea de gaze naturale alocată în punctele de ieșire, din care se exclude și cantitatea de gaze naturale stocată în baza serviciului de flexibilitate prin stocare în conductă oferit de OST*.

„Vestmoldtransgaz” S.R.L. prestează serviciul de flexibilitate prin stocare în conductă în conformitate cu Hotărârea ANRE nr. 701/2024, oferind posibilitatea PRE să-și reducă cantitățile de dezechilibru printr-un instrument bazat pe mecanisme de piață.

Argumentarea deciziei

Potrivit pct. 606 din Codul Rețelelor, Agenția a analizat efectul Raportului în ceea ce privește armonizarea regimurilor de echilibrare, facilitarea integrării pieței, asigurarea nediscriminării, concurența efectivă și funcționarea eficientă a pieței gazelor.

Prin aplicarea măsurilor prevăzute în perioada de valabilitate, OST va continua să asigure echilibrarea sistemului, să protejeze PRE de riscurile generate de lipsa de lichiditate a pieței și pentru a stimula, în același timp dezvoltarea unei piețe angro mai lichide și mai concurențiale, pregătind tranziția către un regim de echilibrare integral bazat pe produse standardizate pe termen scurt.

Implementarea măsurilor provizorii va contribui la creșterea lichidității pe piețele angro din Republica Moldova, va duce la consolidarea mecanismelor de formare a prețurilor prin interacțiunea cerere-ofertă. După cum a fost concluzionat în Raport, se propune continuarea aplicării unui set de măsuri provizorii care să asigure echilibrarea comercială a sistemului de transport al gazelor naturale și să ofere participanților un cadru transparent și predictibil de funcționare.

În scopul eliminării măsurilor provizorii, OST a inclus în Capitolul VI din Raport, un calendar estimativ de măsuri care prevăd, inter alia: actualizarea anuală a Raportului de către OST, evaluarea necesității continuării aplicării măsurilor provizorii de echilibrare, operaționalizarea platformei de echilibrare, reducerea treptată a nivelului de toleranță până la excludere, implementarea unei noi platforme informaționale pentru schimb de date comerciale, implementarea metodei de estimare a

consumului zilnic pentru consumatorii care nu au măsurare zilnică, elaborarea Metodologiei de calculare a plăților pentru dezechilibrul zilnic în conformitate cu Codul rețelelor.

Apreciem, că măsurile provizorii propuse de SRL „Vestmoldtransgaz” în absența unui grad adecvat de lichiditate a pieței angro de gaze naturale pe termen scurt (*descrie în Capitolul II din Raport*) corespund, la această etapă, principiilor generale prevăzute de Codul rețelelor.

Consultare publică

Raportul a fost consultat de către OST cu utilizatorii de sistem. Proiectul Hotărârii ANRE a fost avizat pozitiv de autoritățile de reglementare din statele membre UE adiacente și Părțile Contractante ale Comunității Energetice. La fel, proiectul Hotărârii a fost avizat de către Secretariatul Comunității Energetice, Ministerul Energiei și participanții pieței de gaze naturale care au susținut necesitatea continuării aplicării măsurilor provizorii, în condițiile actuale de dezvoltare a pieței. Hotărârea finală va fi expediată Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice, în conformitate cu exigențele Codului rețelelor de gaze naturale.

În contextul celor expuse anterior, se propune Consiliului de administrație al ANRE aprobarea proiectului Hotărârii privind aprobarea Raportului privind punerea în aplicare a măsurilor provizorii de echilibrare, valabil până la data de 31.12.2030.

Departamentul gaze naturale și energie termică